TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Đề xuất cơ chế thí điểm công nghệ - Phân loại tài sản số

11:55 25/03/2025

Một số Đại biểu Quốc hội nêu ý kiến, cần trao quyền cho Chính phủ tạm thời cho phép thí điểm những công nghệ, mô hình mới chưa có luật điều chỉnh (báo cáo Quốc hội sau) nhằm kịp thời nắm bắt cơ hội phát triển.

Góp ý vào dự án Luật Công nghiệp công nghệ số tại Hội nghị Đại biểu Quốc hội hoạt động chuyên trách lần thứ 7, sáng nay 25/3, Đại biểu Trần Văn Khải - Ủy viên hoạt động chuyên trách tại Ủy ban KH,CN&MT đánh giá dự luật có ý nghĩa quan trọng để thể chế hóa Nghị quyết số 57-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển khoa học-công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia. Qua đó thúc đẩy công nghiệp công nghệ số trở thành động lực cho tăng trưởng kinh tế của đất nước.

Hội nghị Đại biểu Quốc hội hoạt động chuyên trách lần thứ 7, nhiệm kỳ khóa XV. Ảnh quochoi.vn.

Nghị quyết 57 yêu cầu đổi mới tư duy quản lý, tránh tư duy "không quản được thì cấm", mở đường cho công nghệ mới qua cơ chế thí điểm có kiểm soát. Tuy nhiên, ông cho rằng, dự thảo có bước tiến với quy định cơ chế thử nghiệm nhưng phạm vi thử nghiệm còn quá hẹp, bỏ sót nhiều đổi mới sáng tạo; đồng thời liệt kê nhiều hành vi bị cấm rất chung chung và đặt thêm một số điều kiện kinh doanh.

“Cách quản lý quá thận trọng này sẽ kìm hãm đổi mới sáng tạo, khiến doanh nghiệp e ngại thử nghiệm công nghệ mới tại Việt Nam”, ông Trần Văn Khải nêu quan điểm và kiến nghị mở rộng phạm vi sandbox cho mọi sản phẩm, dịch vụ công nghệ số mới chưa được pháp luật điều chỉnh; đơn giản hóa thủ tục phê duyệt thử nghiệm; và lược bỏ các quy định cấm, điều kiện không thực sự cần thiết.

Đồng thời, đại biểu cho rằng cần trao quyền cho Chính phủ tạm thời cho phép thí điểm những công nghệ, mô hình mới chưa có luật điều chỉnh (báo cáo Quốc hội sau) nhằm kịp thời nắm bắt cơ hội phát triển.

Cũng theo vị đại biểu này, Nghị quyết 57 coi dữ liệu số là tài nguyên chiến lược, đòi hỏi "đưa dữ liệu thành tư liệu sản xuất chính" và phát triển kinh tế dữ liệu. Dự thảo luật chưa thể hiện rõ chủ trương này khi các quy định chủ yếu về quản lý kỹ thuật, chưa có cơ chế chia sẻ, khai thác hiệu quả. Chẳng hạn, không có điều khoản nào thúc đẩy việc mở dữ liệu công hoặc phát triển thị trường dữ liệu.

“Cách tiếp cận thận trọng này dẫn đến "mỏ vàng dữ liệu" chưa được khai thác, doanh nghiệp thiếu nguyên liệu phát triển trí tuệ nhân tạo, làm giảm sức cạnh tranh”, theo ông Trần Văn Khải.

Bên cạnh đó, Nghị quyết 57 đòi hỏi có chính sách đặc biệt để thu hút, trọng dụng nhân tài công nghệ trong và ngoài nước với các cơ chế đột phá. Dự thảo luật đã nêu vấn đề này (Điều 25) nhưng còn chung chung, chưa cụ thể hóa những ưu đãi vượt trội.

Các đại biểu dự Hội nghị. Ảnh quochoi.vn

Chẳng hạn, chưa có quy định miễn, giảm thuế thu nhập cá nhân cho chuyên gia công nghệ cao, hay tạo thuận lợi về thủ tục lưu trú dài hạn cho chuyên gia nước ngoài. Cũng thiếu chính sách thu hút sinh viên giỏi vào các ngành công nghệ chiến lược. Những hạn chế này khiến chúng ta khó cạnh tranh thu hút chất xám, nguồn nhân lực chất lượng cao tiếp tục thiếu hụt.

Dự thảo dành một chương riêng với hai điều quy định về tài sản số. Theo đó, tài sản số là tài sản theo quy định tại Bộ luật Dân sự, được thể hiện dưới dạng dữ liệu số, được tạo ra, phát hành, lưu trữ, chuyển giao và xác thực bởi công nghệ số trên môi trường điện tử.

Còn tài sản ảo trên môi trường điện tử là một loại tài sản số có thể được dùng cho mục đích trao đổi hoặc đầu tư. Tài sản ảo trên môi trường điện tử không bao gồm chứng khoán, các dạng số của tiền pháp định và tài sản tài chính khác theo quy định của pháp luật về dân sự, tài chính.

Trong khi đó, tài sản mã hóa là một loại tài sản số mà sử dụng công nghệ mã hóa hoặc công nghệ số khác tương tự để xác thực đối với tài sản trong quá trình tạo lập, phát hành, lưu trữ, chuyển giao. Tài sản mã hoá không bao gồm chứng khoán, các dạng số của tiền pháp định và tài sản tài chính khác theo quy định của pháp luật về dân sự, tài chính.

Liên quan quản lý tài sản số, dự luật quy định phân loại tài sản số theo một hoặc một số tiêu chí sau: Mục đích sử dụng; Công nghệ; tiêu chí khác.

“Thẩm quyền, quản lý đối với tài sản số, tài sản ảo trên môi trường điện tử, tài sản mã hóa trong lĩnh vực chuyên ngành được thực hiện theo quy định của Chính phủ phù hợp với điều kiện thực tiễn”, dự thảo nêu.

Góp ý về nội dung trên, Đại biểu Phạm Trọng Nghĩa (đoàn Lạng Sơn) nhất trí với việc phân chia tài sản số theo 3 tiêu chí là mục đích sử dụng; công nghệ và tiêu chí khác; trên cơ sở đó đưa ra biện pháp quản lý phù hợp.

Đại biểu Trần Văn Khải phát biểu thảo luận tại hội nghị.

“Quản lý tài sản ảo là vấn đề pháp lý mới, khó và phức tạp, là vấn đề xuyên quốc gia. Vì vậy, đề nghị Ban soạn thảo bổ sung Báo cáo kinh nghiệm quốc tế để các ĐBQH tham khảo khi xem xét thông qua dự án Luật tại Kỳ họp thứ 9”, ông Phạm Trọng Nghĩa nêu ý kiến.

Về trí tuệ nhân tạo, đại biểu Phạm Trọng Nghĩa nhất trí với cách tiếp cận như nguyên tắc lấy con người làm trung tâm, tôn trọng đạo đức, yêu cầu minh bạch và trách nhiệm giải trình.

Tuy nhiên, ông cho rằng, hệ thống trí tuệ nhân tạo vừa được phân chia theo tiêu chí “mức độ rủi ro” vừa được phân theo tiêu chí “tác động lớn” là chưa phù hợp.

Do đó, đề nghị tham khảo cách thức phân chia theo 4 mức độ rủi ro ở Đạo luật về trí tuệ nhân tạo (AI Act 2024) của EU để hoàn thiện dự thảo luật. Đó là Mức 1: rủi ro không thể chấo nhận – Cấm hoàn toàn; Mức 2: rủi ro cao – quy định nghiêm ngặt; Mức 3: rủi ro hạn chế - yêu cầu minh bạch và Mức 4 là rủi ro tối thiểu/ít rủi ro thì cho tự do phát triển.

Chủ tịch Quốc hội Trần Thanh Mẫn cho biết, thực hiện quy định của pháp luật và Quy chế làm việc của Ủy ban Thường vụ Quốc hội, để đảm bảo chất lượng dự án luật trình Quốc hội xem xét, thông qua tại Kỳ họp thứ 9, Quốc hội khóa XV, trong 2 ngày (ngày 25/3 và 26/3/2025), Ủy ban Thường vụ Quốc hội tổ chức Hội nghị Đại biểu Quốc hội hoạt động chuyên trách lần thứ 7, nhiệm kỳ khóa XV để thảo luận, cho ý kiến đối với 08 dự án luật đã được Quốc hội cho ý kiến lần đầu tại Kỳ họp thứ 8; 1 dự án Luật được trình Quốc hội xem xét, thông qua theo quy trình tại 1 kỳ họp (dự án Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Chất lượng sản phẩm, hàng hóa) và 1 dự án luật dự kiến báo cáo trình Quốc hội xem xét, thông qua tại Kỳ họp thứ 9 theo trình tự thông qua tại một kỳ họp Quốc hội (nếu đủ điều kiện) (dự án Luật Bảo vệ dữ liệu cá nhân).

Theo quochoi.vn/VOV.vn